

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

4. Білозір Л.М. Деякі аспекти до вимог ГАТТ/СОТ щодо лібералізації і протекціонізму у сфері зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією // Економіка АПК: міжнародний науково-виробничий журнал. – 2005. – №8. – С.146-154.
5. Сокол А.И. Глобальный кризис села и сельского хозяйства: Моногр. – Х.: ИНЖЭК, 2005. – 232 с.
6. Могильный О.М. Регулирование аграрной сферы: Монография. - Ужгород: ІВА, 2005. - 400 с.
7. Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Фомішин С.В. Світове господарство в умовах глобалізації: Монографія. – К.: Ніка-Центр, 2006. – 200 с.
8. Сільський сектор України на рубежі тисячоліть. У двох томах. Т. 2. Соціальні ресурси сільських територій / Л.О. Шепетько, І.В. Прокопа В.Д. Яровий, С.О. Гудзинський, – Інститут економіки НАН України. – К., 2003. – 466 с.
9. Жуано Д. Світова організація торгівлі / Пер. з франц. М. Марченко. – К.: “К.І.С.”, 2006. – 125 с.
10. The WTO in the Twenty-first Century: Dispute Settlement, Negotiations, and Regionalism in Asia / Edited by Yasuhei Taniguchi. – WTO. – 2006. – 566 p.
11. Food, Agriculture and Fisheries Directorate of the OECD: Agricultural Policies in OECD Countries – At a Glance / OECD’s Committee for Agriculture. – Paris, 2006. – 83 p.
12. Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції / Пер. з англійської – К.: “К.І.С.”, 2006. – 696 с.
13. Agreement on Agriculture: http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/legal_e/legal_e/14-ag_01_e.htm#articleVI (Офіційний Веб-сайт Світової організації торгівлі).

РЕЗЮМЕ

Стаття містить нові теоретико-методологічні підходи до всебічної оцінки чинних засобів державного регулювання, особливо в частині дотримання та реалізації сільського розвитку на принципах багатofункціональності, комплексності та сталості, що забезпечує відповідний баланс між економічною, соціальною й екологічною компонентами.

Ключові слова: Глобалізація, глобальні регуляторної політики, міжнародної торгівлі, сільського господарства, сільськогосподарської продукції.

РЕЗЮМЕ

Статья содержит новые теоретико-методологические подходы к всесторонней оценке действующих средств государственного регулирования, особенно в части поддержки и реализации сельского развития на принципах многофункциональности, комплексности и устойчивости, что обеспечивает соответствующий баланс между экономическим, социальным и экологическим компонентами.

Ключевые слова: Глобализация, глобальные регуляторной политики, международной торговли, сельского хозяйства, сельскохозяйственной продукции.

SUMMARY

The article includes new theoretical and methodological approaches to the comprehensive assessment of the state of existing regulation, especially in the support and implementation of rural development on the principle of multi-functionality, integrity and stability, ensuring an appropriate balance between economic, social and environmental components.

Key words: Globalization, global regulatory policy, international trade, agricultural sector, agricultural products.

НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ В СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Хазак К.О., аспірант кафедри управління персоналом і економіки праці, Донецький національний університет¹

Постановка проблеми. Наявність різних методів регулювання оплати праці, форм їх прояву, а також їх взаємозв'язок і взаємозалежність висуває необхідність дослідження теоретичних питань принципів їх функціонування в умовах сучасного етапу розвитку національної економіки. При цьому, у силу різних об'єктивних причин в сукупності методів регулювання особливе місце посідає державне регулювання заробітної плати.

У сучасних умовах організація оплати праці найманих працівників об'єктивно потребує певної державної участі у реформуванні питань щодо оплати праці. Відсутність ефективного управління процесами реформування економіки в цілому і заробітної плати, зокрема, призвела до серйозних проблем в досліджуваній сфері. З урахуванням вищезазначеного, необхідність державного регулювання оплати праці в соціально-економічних умовах, що склалися в країні на сьогоднішній час, на нашу думку обумовлене наступними нижче перерахованими причинами.

По-перше, незбалансованість, що склалася на ринку праці України внаслідок невідповідності попиту і пропозиції на робочу силу. Вона об'єктивно обумовлює ситуацію, при якій визначення рівноважної ставки заробітної плати на конкретних ринках праці в осяжній перспективі стає дуже проблематичним. Виходячи з цього, можна зробити висновок про те, що вирішення цієї проблеми повинне здійснюватися при безпосередньому сприянні держави.

По-друге, упродовж декількох останніх років ситуація в області оплати праці погіршується низьким розміром законодавчо встановленої величини мінімальної заробітної плати, яка не відображає практично ніяких економічних стосунків, включаючи мінімально припустиму ціну робочої сили, окрім можливостей бюджету. У подібних умовах, на нашу думку, важко говорити про об'єктивне встановлення рівня мінімального відтворення робочої сили.

По-третє, сучасні соціально-економічні умови в країні характеризуються серйозним відривом ціни праці від її вартості, що підтверджується значною диференціацією розмірів оплати праці за регіонами і галузями, професійно-кваліфікаційними групами працівників, обумовленою передчасною передачею практично повної самостійності у сфері оплати праці господарюючим суб'єктам.

По-четверте, до теперішнього часу в Україні практично відсутній ринковий механізм регулювання заробітної плати, і, передусім, договірна його складова, що визначає роль, місце і специфічні інтереси соціальних партнерів, включаючи державу, в цьому процесі. На перший погляд, з урахуванням прийнятих урядом законодавчих і нормативних актів, в країні створена багаторівнева договірна система регулювання трудових відносин. Проте, як свідчить аналіз змісту угод, що укладаються в нашій країні на протязі останніх років, слід визнати, що договірні аспекти регулювання оплати праці, за винятком окремих галузевих угод, в них знаходяться в зачатковому стані. Як і раніше переважна більшість аспектів заробітної плати вирішуються тільки в колективних договорах, тобто на рівні господарюючих суб'єктів.

Слід враховувати також, що значна кількість найманих працівників, зайнятих в різних секторах економіки, не охоплені колективно-договірним регулюванням оплати праці через відсутність на підприємствах профспілкових організацій або інших представницьких органів.

Нарешті, в-п'ятих, сучасна економічна ситуація в Україні характеризується наявністю тіньового обороту капіталів, що обумовлює виплату значної частини заробітної плати у «конвертах».

Виходячи з вищезазначеного, представляється вкрай важливим визначення основних напрямів державного контролю в сфері регулювання оплати праці в Україні за сучасних умов.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розвитку теорії та практики державного регулювання оплати праці в Україні присвячено багато наукових праць і розробок, які мають вагомий методологічний та практичний значущість. Це дослідження таких науковців, як Богиня Д.П., Ведерніков М.Д., Колот А.М., Лагутін В.Д., Лібанова Е.М., Лук'яненко Н.Д., Нижник В.М., Новіков В.М., Синяєва Л.В.,

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Ткаченко Л.Г. та ін. Однак, незважаючи на значну кількість публікацій та науково-дослідних робіт, актуальною для подальшого дослідження залишається проблема відсутності збалансованості, дієвості й узгодженості існуючих державних інститутів і важелів впливу на формування й розподіл заробітної плати в країні. Саме це обумовило вибір теми і визначає актуальність статті.

Метою статті є дослідження основних напрямів державного контролю в сфері регулювання оплати праці, виокремлення проблемних аспектів та надання рекомендацій щодо їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Питання організації оплати праці та формування її рівня складають основу соціально-трудоких відносин у суспільстві, бо включають нагальні інтереси всіх учасників трудового процесу. Будь-які зміни, що стосуються оплати праці, прямо чи опосередковано впливають на доходи всіх членів суспільства, а також на найважливіші макроекономічні показники [2, с.81]. Тому в жодній країні світу питання регулювання оплати праці не залишені лише на розсуд ринкових сил, хоча методи, сфера, масштаби державного втручання в ці процеси в кожній країні різні.

У розвинених країнах з ринковою економікою державне регулювання оплати праці обмежується законодавчим встановленням мінімальної заробітної плати та системою оподаткування. На додаток до цього, регулюються «правила гри» шляхом прийняття відповідних законодавчих актів щодо ефективної взаємодії соціальних партнерів – роботодавців та найманих працівників, на основі колективних договорів і угод різного рівня. На основі узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду регулювання оплати праці, виокремимо основні напрями державного контролю в сфері регулювання оплати праці.

Такий підхід відповідає рівню економічного розвитку країн з ринковою економікою, ринку праці що склався і ефективно функціонує, рівню розвиненості принципів соціального партнерства. Отже, в даному випадку мають місце дві регулюючі функції держави. Сутність першої функції полягає у створенні умов ефективного функціонування ринкового механізму регулювання заробітної плати. Вона проявляється в забезпеченні необхідної правової бази організації оплати праці. Друга функція державного регулювання полягає у доповненні та коригуванні дій ринкових регуляторів.

Аналогічні функції державного регулювання характерні й для сучасного періоду розвитку економіки України. Однак, з урахуванням його специфіки їх реалізація має свої особливості. Нестабільність економічної ситуації, наявність прихованого безробіття, розмір якого у кілька разів перевищує офіційно зареєстрований ринок праці, недосконала система колективно-договірної регулювання соціально-трудоких відносин через нерозвиненість окремих суб'єктів партнерства – всі ці фактори диктують доцільність вироблення особливого підходу до державного регулювання організації оплати праці.

Побудова ефективної системи державного регулювання оплати праці передбачає розробку законодавчо-нормативної бази, оскільки саме через юридично-правові акти на практиці реалізуються основні положення організації заробітної плати. Ефективність такої реалізації залежить від якості законодавчо-нормативного регулювання, яке є невід'ємною складовою державного контролю в зазначеній сфері.

Організація заробітної плати на сучасному етапі передбачає закріплення на найвищому рівні основних принципів правового регулювання оплати праці таких, як: принцип рівної оплати за рівну працю, принцип заборони дискримінації в оплаті праці, принцип оплати за кількістю та якістю праці, але не нижче мінімального розміру оплати праці та ін. Наявність подібних загальних критеріїв зумовлює єдність регулювання заробітної плати, яка полягає у розповсюдженні певних прав, обов'язків та мінімальних гарантій у сфері оплати праці на всіх працівників та роботодавців незалежно від фактичних умов праці, особи конкретного працівника, форми власності організації, в якій працює працівник тощо. Єдність принципів правового регулювання оплати праці закріплено в Конституції України та Кодексі законів про працю України.

Єдність правового регулювання заробітної плати полягає в єдиному вирішенні основних питань оплати праці у масштабах держави. Вона забезпечується такими правовими засобами, як: 1) встановлення мінімальних гарантій в оплаті праці; 2) закріплення в нормах права загальних правил нормування праці та порядку заміни й перегляду норм праці; 3) визначення на державному рівні основних систем оплати праці; 4) встановлення у законодавстві загальних норм, що регулюють оплату праці при відхиленні від нормальних умов праці; 5) визначення компетенції державних органів, організацій, а також конкретних працівників та роботодавців у питаннях встановлення умов оплати праці.

В цілому, нормативно-правова база регулювання оплати праці відповідає міжнародним стандартам, зокрема ратифікованим Україною Конвенціям МОП: № 87 «Про свободу асоціації та захист права на організацію»; № 95 «Про захист заробітної плати»; № 98 «Про застосування принципів права на організацію і ведення колективних переговорів»; № 131 «Про встановлення мінімальної заробітної плати з особливим урахуванням країн, що розвиваються»; № 144 «Про тристоронні консультації для сприяння застосуванню міжнародних трудових норм»; № 154 Про сприяння колективним переговорам».

Проте, досі не прийнято новий Трудовий кодекс України, який мав би врегулювати головні питання соціально-трудоких відносин у ринкових умовах; не ратифіковано повністю Конвенцію МОП №173 «Про захист вимог працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця»; не прийнято закон «Про Фонд гарантованих трудових виплат». Таким чином, захищеність заробітної плати працівника не гарантована.

Державне регулювання заробітної плати не можна уявити і без ефективної податкової політики. Через податковий механізм держава впливає на процеси виробництва та обігу, підсилює або послаблює накопичення капіталу, стимулює або стримує темпи відтворення. Головною метою функціонування податкової політики в країні є збалансування інтересів суб'єктів оподаткування, держави та позабюджетних фондів. Саме через досягнення компромісів та збалансування інтересів цього «трикутника» можна сформувати стабільність, економічний баланс та гармонічні відносини в економічній діяльності. Слід зазначити, що у податкового регулювання оплати праці більше можливостей, ніж у регулювання за допомогою жорстких нормативів, оскільки податки мають на меті усувати недоліки в системі розподілу, яких неможливо уникнути за сучасних умов господарювання.

Чинні на сьогодні в Україні ставки прибуткового податку гальмують зростання заробітної плати, через що трудові доходи, які в нормальній ситуації мають виражатися у вигляді оплати праці, стають «тіньовими», фальсифікуючи статистику загальних доходів населення [4, с. 11].

Як показує аналіз доходної частини державного бюджету, більшу частину якої складають саме податки, соціальний потенціал податкової системи в сучасній Україні практично не використовується. Мається на увазі її здатність перерозподіляти доходи від високозабезпечених до середньо- та малозабезпечених верств населення. У чинній на сьогоднішній день системі оподаткування доходів не враховуються чинники об'єктивної реальності сьогодення: стійкість національної грошової одиниці, інфляція, стан споживчого попиту населення, структурні перетворення економіки тощо.

Удосконалення податкової політики в галузі регулювання заробітної плати може бути здійснене шляхом корегування методики нарахування податків, перегляду системи надання пільг окремим категоріям працівників, збільшення розміру неоподаткованого мінімуму заробітної плати і перегляду розмірів прибутків, оскільки він не має бути меншим за реальний прожитковий мінімум, чого вимагає ст. 2 ЗУ «Про прожитковий мінімум». Тим часом ситуація така, що тягар оподаткування необхідно перенести з менш прибуткових верств населення на більш дохідні. Іншими словами, необхідно орієнтуватися на прогресивну шкалу оподаткування доходів податками. При цьому важливо притримуватися певної міри, оскільки, як свідчить світова практика, якщо вилучається 40-45% прибутку, підприємець втрачає інтерес до своєї справи.

Ще одним напрямом державного контролю сфери оплати праці є укладання тарифних угод за участю держави. В умовах лібералізації соціально-трудоких відносин, і, зміни функцій держави в цій сфері, ця підсистема набула статусу пріоритетного напрямку реформування оплати праці. Враховуючи особливості сучасного стану економіки, договірне регулювання оплати праці являє собою складову частину соціальної політики країни: через механізм такого регулювання оплати праці відбувається забезпечення і розвиток соціального партнерства, підвищення гарантій в оплаті праці кожного працівника в залежності від рівня його кваліфікації і виконуваних робіт, а також результативності праці. Крім того, її основним завданням є впорядкування співвідношень у рівнях заробітної плати між

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

галузям, регіонами та окремими категоріями працівників.

Участь держави у договірному регулюванні соціально-трудових відносин та її вплив на цей процес, повинні здійснюватися за допомогою цілого набору інструментів. Серед них – законодавча діяльність, фінансова політика, прямі звернення до партнерів (листи, рекомендації тощо) з пропозиціями розпочати переговори, пряма участь посадових осіб в переговорах та розробці деяких угод. Пропозиції держави щодо організації колективно-договірних процесів повинні мати переважно рекомендаційний характер і покликані здійснювати в основному непрямий тиск на соціальних партнерів.

Отже, для підвищення ефективності тарифного регулювання оплати праці, в першу чергу, потрібно усунути недоліки нормативно-правової бази. По-друге, визначити послідовність укладення угод та колективних договорів за схемою: генеральна угода – галузеві – територіальні – колективні договори підприємств. По-третє, запровадити єдину структуру угод з урахуванням галузевого акценту. В четверте, викласти зміст домовленостей у вигляді конкретних зобов'язань, з визначенням механізмів і термінів їх реалізації та зазначенням відповідальних посадових осіб. По-п'яте, передбачити в угодах усіх рівнів наскрізні положення про недопущення соціально-економічної дискримінації працівників за будь-якими ознаками.

Висновки. Сьогодні в країні активно відбуваються трансформаційні процеси, тому регулювання такої складної сфери як сфера оплати праці вимагає постійного контролю з боку держави та регулярної «модернізації», у відповідності до тих чинників (подій) внутрішнього та зовнішнього порядку, які мають місце в країні. Слід мати на увазі, що не всі заходи державного регулювання оплати праці будуть справляти істотний вплив на рівень добробуту населення, а тільки ті, що передбачатимуть якісну зміну методів і принципів регулювання.

Щоб повно та різнопланово врахувати можливості підвищення рівня оплати праці в Україні за рахунок вдосконалення державного регулювання, необхідно брати до уваги не тільки цілеспрямоване, але і непряме регулювання.

У ході дослідження сформовані наступні рекомендації, які б, на нашу думку, дозволили посилити роль держави в сфері зазначеної проблематики:

узгодити складові економічної політики, включаючи структурну, цінову, податкову, зовнішньоекономічну політику, і реалізувати заходи, спрямовані на посилення соціальної ефективності реформ, на зростання заробітної плати одночасно з реформуванням інших складових механізму господарювання;

відпрацювати та впровадити до реалізації консолідовану модель соціальної диференціації, складовою якої є суспільно прийнята диференціація заробітної плати, що може бути здійснено на основі реалізації комплексу економічних, соціальних, організаційно-правових заходів;

сформувати сучасний повноцінний ринок праці та ефективно використовувати ринкове саморегулювання як важливу складову впливу на параметри заробітної плати;

підвищити ефективність діяльності органів виконавчої влади у реалізації законодавчо визначених повноважень, що стосуються формування умов і розмірів оплати праці;

законодавчо забезпечити розвиток соціального партнерства в країні;

активізувати діяльність органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування як суб'єктів соціального партнерства у формуванні угод на національному, галузевому, регіональному рівнях;

провести додаткові заходи, спрямовані на захист заробітної плати;

вдосконалити законодавство з питань оплати праці та посилити контроль за дотриманням чинних норм.

Послідовне вирішення названих проблем дозволить суттєво збільшити трудові доходи населення, посилити мотивацію до продуктивної праці.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Бондарчук К. Заробітна плата в контексті соціально-економічного захисту найманих працівників / К. Бондарчук // Україна: аспекти праці. – 2010. – № 1. – С. 36-42.
2. Жадан О. В. Напрямки реформування державного регулювання оплати праці / О. В. Жадан, Л. А. Шульгінова // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. -Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2008. – № 2 (24). – Ч. 1. - С. 81-86.
3. Жуков А.Л. Регулирование и организация оплаты труда: [учеб. пособ.] / А. Л. Жуков. – М.: МИК, 2002. – 36 с.
4. Іванов Ю.Б. Світові тенденції антикризового податкового регулювання / Ю.Б. Іванов // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2010. – № 1 (48). – С. 10-15.
5. Указ президента України «Про Концепцію дальшого реформування оплати праці в Україні» від 25.12.2000 № 1375/2000 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1375/2000>

РЕЗЮМЕ

Вивчено діючий механізм державного регулювання оплати праці в Україні та визначено основні його напрямки. Виділено основні проблеми в регулюванні питання оплати праці та запропоновані рекомендації щодо удосконалення механізму державного контролю.

Ключові слова: заробітна плата, регулювання оплати праці, напрямки державного контролю, державні механізми.

РЕЗЮМЕ

Изучен действующий механизм государственного регулирования оплаты труда в Украине и определены основные его направления. Выделены основные проблемы в регулировании вопроса оплаты труда и предложены рекомендации по усовершенствованию механизма государственного контроля.

Ключевые слова: заработная плата, регулирование оплаты труда, направления государственного контроля, государственные механизмы.

SUMMARY

The existing mechanism of state regulation of work payment in Ukraine is studied in the article and basis directions of his forming are certain. Determines the basic problems of regulating the wages and the basic ways to improve the mechanism of state control is propose.

Keywords: wage, regulation of work payment, the directions of state control, Government procedures.

IMPACT OF HIGHWAY CONSTRUCTION ON FOREIGN TRADE ON THE BASIS OF MULTIVARIATE REGRESSION ANALYSIS

Hua Rui, School of management, Harbin University of Commerce, Heilongjiang Province, PRC¹

With the development of economy and transportation infrastructure progressing elaboration, the development of highway transportation is more and more quick, the dependence of trade on highway transportation is also more and more high. Highway transportation is flexible and rapid. With the dynamic flexibility and the fast of highway transport and strong adaptability, highway expands the scope of the commodity exchange and raises the speed of circulation of commodities.

High grade highway construction can shorten the time of commodity circulation, which actually the commodity circulation space distance is shortened relatively. Thus, it created conditions for enlargement of commodity circulation scale and development of trading market. Good transport